

Til kontrollutvalget i Rennebu kommune**UAVHENGIG REVISORS ATTESTASJONSUTTAELSE OM ETTERLEVELSE AV BESTEMMELSER OG VEDTAK FOR ØKONOMIFORVALTNINGEN**

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Rennebu kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

Vi har i vår risiko- og vesentlighetsvurdering kommet frem til at vi for 2023 foretar kontroll på etterlevelse av kommunens eget finansreglement.

Valgte kriterier:

1. Er andelen innlån med rente binding innenfor kravet?
2. Er refinansieringsrisiko på innlån innenfor kravet?
3. Rapporteres det til kommunestyret etter krav i reglement?

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har Revisjon Midt-Norge SA et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Rennebu kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i eget finansreglement på de valgte kriterier.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen og til Rennebu kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Orkanger, 13. juni 2024

Kjell Næssvold
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
forvaltningsrevisjon
2024-2028

Rennebu kommune

Om forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har i løpet av høsten 2024 laget denne planen. Planen gjelder til og med 2028.

Risikobildet i kommunen vil vanligvis endre seg over tid. Det kan føre til at det blir nødvendig å oppdatere planen midtveis i planperioden. Endringer i risikobildet kan også føre til endringer i prioriteringen av forvaltningsrevisjoner. For å ta høyde for dette, har kontrollutvalget prioritert flere områder enn det har ressurser til å undersøke.

Planen bygger på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og selskaper som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til områder og selskaper med høyest risiko, er planen basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse, samt innspill fra hovedtillitsvalgte. I sum gir dette et godt grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon.

Ressurser

Kontrollutvalget har en begrenset årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser, 250 timer.

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge, som er kommunens revisor, leverer forvaltningsrevisjon etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet begynner. Etter at forvaltningsrevisjonen er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Kommunedirektøren får anledning til å uttale seg om rapporten før den behandles i kontrollutvalget.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger rapport fra forvaltningsrevisjonen fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalget skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i noen tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversikten på neste side. Oversikten inneholder også forslag til hva forvaltningsrevisjonen skal gi svar på. Forslagene er begrunnet i risiko- og vesentlighetsvurderingene. De er likevel ikke bindende for kontrollutvalget når det bestiller forvaltningsrevisjon.

Plan for forvaltningsrevisjon - prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Prioritert område/selskap	Bakgrunn og forslag til vinkling
1. Eldreomsorg	<p>Antallet i den eldste aldersgruppen vil øke kraftig framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Det er betydelige problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft, og kommunen har lite økonomisk handlingsrom. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av omsorgsbehov, samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon, og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kommunen en effektiv eldreomsorg med tilstrekkelig tilrettelegging for å bo hjemme lengst mulig? • Er det kapasitet og planer i organisasjonen for å håndtere en økning av eldre? • Brukes objektive kriterier for tildeling av tjenester?
2. Helhetlig virksomhetsstyring	<p>Kommunes budsjett og økonomiplan inneholder ingen andre målsettinger enn de finansielle, og årsberetningen har hovedfokus på regnskapsrapportering. Lovkravet om at årsberetningen skal redegjøre for måloppnåelse er svakt ivaretatt. Det er en forutsetning for god virksomhetsstyring at målene i kommuneplanen blir fulgt opp gjennom konkrete og etterprøvbare målsettinger i økonomiplan og årsbudsjett, og at resultatene blir sammenlignet og rapportert mot disse målene. I en stor virksomhet som helse og omsorg er det viktig at det er gjennomgående planer med mål og resultater som rapporteres til kommunestyret.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I hvilken grad har kommunen etablert et hensiktsmessig system for å fastsette mål innen helse og omsorg? <ul style="list-style-type: none"> ○ Mål for de ulike tjenesteområdene og enhetene i kommunen? ○ Synliggjøring gjennom virksomhetsplaner hvordan kommunen skal arbeide for å oppnå målene. ○ Rutiner som sikrer at relevante krav og forventninger fra statlige myndigheter, kommunalt planverk og politiske vedtak blir tatt inn i mål og virksomhetsplaner. ○ Bruk av lederavtaler som et verktøy i mål- og virksomhetsstyringen. ○ Operasjonalisering av overordnede mål til konkrete måltall o.l. for de ulike tjenesteområdene og enhetene.

	<ul style="list-style-type: none"> • I hvilken grad er det etablert rutiner i administrasjonen for å følge opp status og måloppnåelse innen helse og omsorg? <ul style="list-style-type: none"> ○ Oversikt over eventuelle avvik fra mål? ○ Rutiner for å følge opp eventuelle avvik? ○ Er oppfølgingen integrert med det øvrige budsjett- og styringsarbeidet i organisasjonen? ○ Er det etablert rutiner for å rapportere om status og måloppnåelse/oppfølging av vedtak til politisk nivå?
<p>3. Rekruttering og vikarbruk</p>	<p>Generelt er det kamp om arbeidskrafta, og kommunen har utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Med rekrutteringsproblemer settes det i verk midlertidige tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis ved bruk av vikarbyråer. En konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen står i fare for å mangle kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taus kunnskap i organisasjonen forsvinner.</p> <p>Mulige innretninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan jobber kommunen med å rekruttere, beholde og videreutvikle nødvendig kompetanse? • Har kommunen formålstjenlige system og rutiner tilknyttet avvikling av arbeidsforhold? • Hvor god oversikt har kommunen over bruk av overtid/sykevikarer/ vikarer o.l. ifm. fravær? • Har kommunen et system som sikrer at regelverk tilknyttet innleie av arbeidskraft blir etterlevd? • Har kommunen en tydelig rolle- og ansvarsfordeling tilknyttet personalforvaltningen, og blir denne fulgt?
<p>4. Utenforskap - tverrsektoriell utfordring</p>	<p>Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. Kultur- og idrettstilbud i samarbeid med det frivillige kan være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan fungerer det tverrfaglige arbeidet i kommunen for å motvirke utenforskap? • Har kommunen tilstrekkelig kunnskap om lavinntektsfamilier og barn og unges levekår i kommunen og blir denne kunnskapen brukt i det forebyggende arbeidet?

	<ul style="list-style-type: none"> • I hvilken grad sørger kommunen for at tjenester og tiltak rettet mot lavinntektsfamilier er tilstrekkelig samordnet? • Ivaretar kommunen i praksis sitt ansvar innenfor helsefremmende og forebyggende psykisk helsearbeid og rus for barn og unge? • Har kommunen en tilstrekkelig kompetanse innen psykisk helse og rus? • Legges det til rette for mestring? • Er det lagt til rette for inkluderende fellesskap? • I hvilken grad sørger kommunen for at tjenester og tiltak rettet mot unge voksne er tilstrekkelig samordnet?
<p>5. Økonomisk bærekraft – budsjettstyring og rapportering</p>	<p>En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Store budsjettoverskridelser i 2022 og 2023 indikerer svakheter ved budsjettering, budsjettoverholdelse og rapportering. Det er konkrete krav til hvordan budsjettet skal utarbeides, men det gjøres også subjektive vurderinger. I en situasjon hvor utgiftene må kuttes, er det risiko for at det oppstår konflikt mellom kravet til realistiske budsjett og kravet til balanse innenfor knappe rammer. Dersom rapporteringsrutinene ikke avdekker avvikene tidsnok, drar kommunen med seg et underskudd som må dekkes inn i fremtidige budsjett.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er kommunens planlegging, rapportering og oppfølging tilfredsstillende ut fra behovet for økonomisk styringsinformasjon • Har kommunen tilfredsstillende system og rutiner for budsjettstyring og rapportering? • Sikrer budsjettprosessen en realistisk og fullstendig budsjettering? • Legger budsjettprosessen og beslutningsgrunnlaget i budsjettsaker til rette for god politisk styring og kontroll?
<p>6. Sjølkostgebyrer vann og avløp - grunnlag og informasjon til brukere</p>	<p>Det er gjort betydelige investeringer i vann og avløp i kommunen de siste årene, og gebyrene har hatt en sterk økning. Formålet med forvaltningsrevisjonen vil være å undersøke om kommunen etterlever gjeldende bestemmelser for beregning av selvkost innenfor vann, avløp og renovasjon. Hensikten er å vurdere om innbyggeren kan ha tillit til grunnlaget for beregninger.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overholder kommunen gjeldende regler for beregning av selvkost for vann og avløp? <p>Hvordan er åpenheten i forvaltningen om selvkostgrunnlaget?</p>
<p>7. Offentlige anskaffelser</p>	<p>Avgjørelser i to klagesaker til KOFA indikerer svakheter i kommunens anskaffelsesprosesser. Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres ulovlige direkteanskaffelser. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må</p>

	<p>gjennomføres ny konkurranse. Det har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi regelverket ikke følges.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I hvilken grad sikrer kommunen at regelverket for offentlige anskaffelser overholdes? • Følger kommunen reglene om offentlige anskaffelser ved inngåelse av avtaler om kjøp av varer og tjenester som overstiger terskelverdiene? • Følger kommunen reglene om offentlige anskaffelser ved inngåelse av avtaler om kjøp av varer og tjenester som ikke overstiger terskelverdiene? • Etterlever kommunen kravene til dokumentasjons- og arkivplikt? • Har kommunen et forsvarlig system for håndtering av investeringsprosjekter når det gjelder anskaffelser?
<p>8. Internkontroll - avvikskultur</p>	<p>Det er nytt krav om helhetlig internkontrollsystem. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem. Små kommuner er sårbare ved fravær eller skifte av personell med spesialkompetanse. Dette stiller ekstra store krav til skriftlige rutinebeskrivelser og tydelig ansvars- og rollefordeling.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kommunen innarbeidet rutiner for evaluering og korrigerende av egen praksis? • Er det utviklet en god praksis for å rapportere og følge opp avvik? • Jobber kommunen med å utvikle en kultur for avviksrapportering hvor læring av feil bidrar til tjenesteutvikling?
<p>9. Integrering av flyktninger - bruk av ressurser</p>	<p>Kommunen har den siste tiden hatt stort mottak av flyktninger i forhold til kommunestørrelsen. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Tilbudet av egnede boliger er begrenset, og det samme er muligheten til å finne fast arbeid.</p> <p>Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav, noe som kompliserer arbeidet for de som skal ivareta introduksjon og opplæring. Det er en risiko for at kommunen bruker mottak av flyktninger som et virkemiddel for å opprettholde folketallet, og at hensynet til god integrering blir skadelidende. Hvis kommunen ikke lykkes med integrering av flyktninger, kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere.</p> <p>Mulig innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er kommunes arbeid med integrering av flyktninger i tråd med gjeldende lovkrav og føringer?

	<ul style="list-style-type: none"> • Har kommunen et introduksjonsprogram som kvalifiserer flyktningen for arbeid og utdanning? • Får flyktningene bistand fra støttetjenester som dekker deres behov? • Samarbeider kommunen med frivillige organisasjoner i integreringsarbeidet? • Er integreringstilskuddet tilstrekkelig og brukes det på rett måte for å ivareta flyktningene?
10. Vedlikeholdsetterslep	<p>Kommunens tilstandsrapporter indikerer at kommunen har forsømt det løpende vedlikeholdet både for bygninger og veger. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi, og det er risiko for at dette blir salderingsområder når inntektene ikke strekker til. Manglende systematikk i verdibevarende vedlikehold kan få store økonomiske konsekvenser på lengre sikt, og det kan også ha konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet.</p> <p>Mulige innfallsvinkler: Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport av «Drift og vedlikehold på teknisk fra 2021»</p>
11. Klima- og miljø	<p>Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på planverk, beredskap, vann- og avløpsforvaltning og ivaretagelse av bærekraftsmålene. Det er en høy risiko for at kommune ikke klarer å innfri alle kravene. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt bl.a. i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Klima- og miljøkrav til offentlige anskaffelser kan være krevende.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kommunen etablert system og rutiner som bidrar til å sikre at overordnede klima- og miljømål blir nådd? • Har kommunen kartlagt og vurdert risiko knyttet til konsekvenser av klimaendringer? <p>Har kommunen tilstrekkelig kompetanse på området?</p>
12. Åpenhet i forvaltningen	<p>I Kommunal Rapport og Pressens offentlighetsutvalg sin undersøkelse i 2022 ble Rennebu rangert på 235. plass blant kommunene. Det ble scoret lavt på elektroniske innsynsløsninger og journalføring. Konsekvensen av høye terskler for innsyn kan bli at innbyggerne får svekket mulighet til å ivareta sine rettigheter.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kommunen rutiner for postmottak, journalføring og arkivering i tråd med regelverket? • Håndterer kommunen innsynskrav i tråd med regelverket?

Gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden 2019-2023

1. Drift og vedlikehold på teknisk i 2021.
2. Tidlig innsats i 2022/23
3. IKT-sikkerhet i 2023

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Rennebu kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Rennebu kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Rekruttering og vikarbruk	Informasjonssikkerhet
Internkontroll	Saksbehandling
Økonomisk bærekraft	HMS og sykefravær
Taushetsplikt og personvern	Helhetlig virksomhetsstyring
Eldreomsorg	Kommunesamarbeid
Utenforskap	Åpenhet i forvaltningen
Tildeling av helse- og omsorgstjenester	Budsjettstyring og rapportering
Klima og miljø	Offentlige anskaffelser
	Forvaltning av kraftrettigheter
	Kostnadsnivå - oppvekst
	Barnehage – kapasitet og dekningsgrad
	Spesialundervisning - omfang
	PP-tjenesten
	Minoritetsspråklige barn
	Helseplattformen
	Barnevern
	Integrering av flyktninger
	Kostnadsstyring - omsorgstjenester
	Bruk av tvang
	Fritidsbebyggelse
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring, skog og landbruk
	Generell eierstyring
	Eierstyring av ReMidt IKS
	Eierstyring av TBRT IKS
	Forvaltning av IKA Trøndelag IKS

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i kommunen skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i seks områder. Disse er:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Helse og omsorg
- Samfunnsutvikling og drift
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper omtales innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap beskrives under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres omtales innenfor de enkelte områdene.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Rekruttering og vikarbruk	Informasjonssikkerhet
Internkontroll	Saksbehandling
	HMS og sykefravær
	Helhetlig virksomhetsstyring
	Kommunesamarbeid
	Åpenhet i forvaltningen

Rekruttering og vikarbruk

Generelt er det kamp om arbeidskrafta, og Rennebu kommunene har utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Når kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk midlertidige tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis ved bruk av vikarbyråer. En konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen står i fare for å mangle kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taus kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25 -1 er å forebygge og hindre brudd på regelverk, og å sikre at brudd blir oppdaget og korrigert. Dette krever at kommunedirektøren har et system for internkontroll, som sikrer at eksempelvis oppvekstsektoren rapporterer om de faktiske forhold i sektoren og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis. Rennebu kommune jobber med å forbedre internkontrollsystemet, men det gjenstår blant annet å forankre systemet i organisasjonen. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem. Små kommuner er sårbare ved fravær eller skifte av personell med spesialkompetanse. Dette stiller ekstra store krav til skriftlige rutinebeskrivelser og tydelig ansvars- og rollefordeling.

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen, med eksempelvis den konsekvens at brukere trykker på en lenke som gir uvedkommende tilganger. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og

håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie. Ifølge rapport fra en forvaltningsrevisjon i 2023 mangler Rennebu kommune spesifikke sikkerhetsmål, sikkerhetsstrategi og en tydelig organisering.

Saksbehandling

Kravene til forsvarlig saksbehandling innebærer at kommunen må ha saksbehandlere som både har fagspesifikk og generell forvaltningskompetanse. For en liten kommune med små administrative ressurser å spille på, kan dette være utfordrende, og innebærer en risiko for sviktende beslutningsgrunnlag. Konsekvensen av dette kan bli at politiske organ tar andre beslutninger enn hva de ville gjort med grundigere utredninger.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og sykefravær

Sykefraværet har en kostnad og en konsekvens i form av at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Sykefravær som kan relateres til arbeidsmiljøet er særlig kritisk i denne sammenhengen, og hvor arbeidsgiver har et særskilt ansvar. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren.

Helhetlig virksomhetsstyring

Rennebu kommunes budsjett og økonomiplan inneholder ingen andre målsettinger enn de finansielle, og årsberetningen har hovedfokus på regnskapsrapportering. Lovkravet om at årsberetningen skal redegjøre for måloppnåelse er svakt ivaretatt. Det er en forutsetning for god virksomhetsstyring at målene i kommuneplanen blir fulgt opp gjennom konkrete og etterprøvbare målsettinger i økonomiplan og årsbudsjett, og at resultatene blir sammenlignet og rapportert mot disse målene.

Kommunesamarbeid

Samarbeid gjennom ulike vertskommuneløsninger og selvstendige selskaper kan gå på bekostning av kommunens kontroll og styring med velferdstjenester. Når det heller ikke er en fast struktur på hvilke kommuner det samarbeides med, kan styringen bli fragmentert og uoversiktlig. En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke, og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige. Dermed er det fare for at tjenestene utvikler seg i en retning som Rennebu kommune ikke er tjent med, og at utviklingen skjer uten folkevalgt styring og kontroll.

Åpenhet i forvaltningen

I Kommunal Rapport og Pressens offentlighetsutvalg sin undersøkelse i 2022 ble Rennebu rangert på 235. plass blant kommunene. Det ble scoret lavt på elektroniske innsynsløsninger og journalføring. Konsekvensen av høye terskler for innsyn kan bli at innbyggerne får svekket mulighet til å ivareta sine rettigheter.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Økonomisk bærekraft	Budsjettstyring og rapportering
	Offentlige anskaffelser
	Forvaltning av kraftrettigheter

Økonomisk bærekraft

Den finansielle utviklingen i Rennebu kommune har vært svært negativ de to siste årene, og driftsutgiftene ligger langt over et bærekraftig nivå. Kommunens evne til å sette tæring etter næring utfordres ytterligere av forventet inntektsutvikling de kommende årene. En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond i forhold til inntektene. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser.

Budsjettstyring og rapportering

Store budsjettoverskridelser i 2022 og 2023 indikerer svakheter ved budsjettering, budsjettoverholdelse og rapportering. Det er konkrete krav til hvordan budsjettet skal utarbeides, men det gjøres også subjektive vurderinger. I en situasjon hvor utgiftene må kuttes, er det risiko for at det oppstår konflikt mellom kravet til realistiske budsjett og kravet til balanse innenfor knappe rammer. Dersom rapporteringsrutinene ikke avdekker avvikene tidsnok, drar kommunen med seg et underskudd som må dekkes inn i fremtidige budsjett.

Offentlige anskaffelser

Avgjørelser i to klagesaker til KOFA indikerer svakheter i kommunens anskaffelsesprosesser. Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres ulovlige direkteanskaffelser. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og

prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Det har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi regelverket ikke følges.

Forvaltning av kraftrettigheter

Kommunen disponerer en stor kraftmengde med avtale om aktiv forvaltning. På grunn av sterkt svingende kraftpriser er inntektene lite forutsigbare, og ved svikt i risikohåndteringen er kommunen eksponert mot betydelige tap. Konsekvensen av dette kan bli at kommunen må kutte bevilgninger til tjenesteproduksjon.

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Taushetsplikt og personvern	Kostnadsnivå
	Barnehage – kapasitet og dekningsgrad
	Spesialundervisning - omfang
	PP-tjenesten
	Minoritetsspråklige barn

Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn og ungdom. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte, og er spesielt sårbart i små lokalsamfunn. Det kan også gi negative økonomiske konsekvenser og svekke kommunens omdømme.

Kostnadsnivå

Sammenlignet med KOSTRA-gruppen og landet har Rennebu høye kostnader per oppholdstime i kommunale barnehager. Det samme gjelder brutto driftsutgifter til grunnskolesektoren målt per elev. Konsekvensen av svak produktivitet er at ressursene brukes mindre effektivt enn hva som er mulig.

Barnehage – kapasitet og dekningsgrad

Rennebu har store svingninger i barnetallet fra år til år. I forhold til andre kommuner er andelen av barn med barnehageplass lav. Noe av dette kan forklares med at de har barnehageplass i nabokommuner. Til tross for dette er det tatt i bruk brakkerigger for å ha tilstrekkelig kapasitet

ved Vonheim barnehage. Barnehageplass i nabokommuner kan skape utfordringer når barna kommer i skolepliktig alder.

Omfang av spesialundervisning

En langt høyere andel av elevene i Rennebu får spesialundervisning på bakgrunn av enkeltvedtak enn hva som er gjengs hos andre kommuner. Dette har vedvart over flere år, noe som indikerer at årsaken kan ligge på systemnivå og ikke hos egenskaper ved elevene. Konsekvensen av et høyt nivå kan bli at kommunen ikke oppnår samme kostnadseffektivitet som andre former for tilpasset undervisning kunne gitt, og at elevene kan oppleve utenforskap.

PP-tjenesten

I forvaltningsrevisjonen om tidlig innsats i 2023 ble det pekt på at PP-tjenesten er sårbar som følge av at den er liten. Kommunestyret fulgte opp med å be kommunedirektøren om å gjøre tiltak slik at risikoen kan minimeres. Saksbehandlingen skal ha fokus på barnets beste, samtidig som minimumskravene til enkeltvedtak etter forvaltningsloven blir ivaretatt. Konsekvensen av en lite robust PP-tjeneste kan bli mangelfullt beslutningsgrunnlag om barnets beste, og føre til feil beslutning og feil tiltak.

Minoritetsspråklige barn

Rennebu har hatt stort mottak av flyktninger den siste tiden, noe som stiller krav til organisering og bemanning for å løse morsmålsundervisning og språkutfordringer. Med knapp tilgang på kvalifiserte lærere kan dette bli utfordrende. Dette kan både få konsekvenser for kommunens integreringsarbeid, overholdelse av lovkrav, og ikke minst hensynet til den enkelte elev.

5 HELSE OG OMSORG

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Eldreomsorg	Helseplattformen
Utenforskap	Barnevern
Tildeling av tjenester	Integrering av flyktninger
	Kostnadsstyring
	Bruk av tvang

Eldreomsorg

Antallet i den eldste aldersgruppen vil øke kraftig framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Tjenestebehovet må løses i et arbeidsmarked hvor det er betydelige problem med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft, og hvor kommunen har lite økonomisk handlingsrom. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og

spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av omsorgsbehov, samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon, og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt.

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. Kultur- og idrettstilbud i samarbeid med det frivillige kan være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Tildeling av tjenester

I en presset situasjon for kommuneøkonomien er det naturlig å stille spørsmål rundt nivået på tjenestetildeling etter enkeltvedtak, og om det brukes objektive kriterier for vurdering av tjenestebehovet. Men slike hensyn skal ikke gå utover kravene til forsvarlige tjenester, individuell vurdering og rettssikkerheten for brukerne. Kartlegging for å fastsette rett nivå på tjenestene og individuell tilpasning av tjenester er viktig for å kunne gi riktige tjenester. En generøs tildelingspraksis har store økonomiske konsekvenser, mens knappe økonomiske rammer kan ha som konsekvens at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på.

Helseplattformen

Helseplattformen skal etter planen innføres i Rennebu kommune i april 2024. Dette er en felles elektronisk pasientjournal og pasientadministrativt system for hele helsetjenesten i Midt-Norge. Informasjonsflyt mellom helseforetaket og kommunene har vært utfordrende etter innføring av Helseplattformen. Kommunen har et eget ansvar for å sikre at løsningen de har anskaffet ivaretar personvernet, at den fungerer godt nok for helsepersonellet og andre brukere, og at løsningen ikke gir uønskede konsekvenser tjenestemottakere og pasienter. Innføringen av Helseplattformen viser at en del kommuner har hatt problemer, og at innføringen har vært mer krevende enn forventet. Blant annet er det kjent at det har vært svikt i tjenester, pasientbehandling og håndtering av personvern. Svikt i legemiddelhåndtering og meldingsutveksling kan ha store konsekvenser for pasientene.

Barnevern

Sammenlignet med KOSTRA-gruppen og landsgjennomsnittet har Rennebu stor andel barn både med meldinger, undersøkelser og tiltak. Samtidig er antall barn med meldinger eller tiltak per årsverk langt høyere enn gjennomsnittet. Stort tjenestebehov i forhold til kapasiteten øker risikoen for mangelfull oppfølging av det enkelte tilfelle. Rennebu har felles barnevernstjeneste med Oppdal. Oppdal er vertskommune, noe som betyr at en eventuell forvaltningsrevisjon må samordnes mellom kommunene.

Integrering av flyktninger

Rennebu har den siste tiden hatt stort mottak av flyktninger i forhold til kommunestørrelsen. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Tilbudet av egnede boliger er begrenset, og det samme er muligheten til å finne fast arbeid. Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav, noe som kompliserer arbeidet for de som skal ivareta introduksjon og opplæring. Det er en risiko for at kommunen bruker mottak av flyktninger som et virkemiddel for å opprettholde folketallet, og at hensynet til god integrering blir skadelidende. Hvis kommunen ikke lykkes med integrering av flyktninger, kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere.

Kostnadsstyring

Sammenlignet med KOSTRA-gruppen og landsgjennomsnittet har Rennebu et høyt kostnadsnivå på omsorgstjenester. For institusjonstjenester økte kostnadene kraftig etter at nytt sykehjem ble tatt i bruk, og budsjettet ble ikke overholdt. God kostnadskontroll på denne sektoren vil være en forutsetning for at kommunen skal klare å gjennomføre økonomiske omstillinger.

Bruk av tvang

Tvangsbruk er regulert av en rekke lover, og skal sikre forsvarlige tjenester innenfor lovlige grenser. Dette stiller særskilt høye krav til kommunens interne kontrollsystem, og det skal fattes særskilte vedtak. Selv om det ikke er indikasjoner på regelbrudd i Rennebu, er det et område med høy iboende risiko og sårbarhet ettersom det er alvorlige inngrep mot individets rett til selvbestemmelse. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang.

6 SAMFUNNSUTVIKLING OG DRIFT

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Fritidsbebyggelse
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring, skog og landbruk

Klima og miljø

Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor tekniske tjenester, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Som forurensningsmyndighet har kommunen plikt til å føre tilsyn med miljøfarlig avfall og utslipp fra avløpsanlegg. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt under saksbehandling og tilsyn.

Fritidsbebyggelse

Kommunen har plikt til å føre tilsyn med at tiltak gjennomføres i samsvar med tillatelser i regulerings- og byggesaker. Høy aktivitet i markedet for fritidsboliger med stort gevinstpotensial ved brudd på tillatelser, tilsier at dette er et område hvor kommunen bør ha gode tilsynsrutiner og tilstrekkelig med ressurser.

Vedlikeholdsetterslep

Norske kommuner mangler ofte gode systemer for planmessig vedlikehold. Rennebus egne tilstandsrapporter indikerer at kommunen har forsømt det løpende vedlikeholdet både for bygninger og veger. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi, og det er risiko for at dette blir salderingsområder når inntektene ikke strekker til. Manglende systematikk i verdibevarende vedlikehold kan få store økonomiske konsekvenser på lengre sikt, og det kan også ha konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet.

Næring, skogbruk og landbruk

Rennebu har store utmarksområder hvor det kan oppstå interessekonflikter mellom landbruk, reindrift, miljøhensyn og utbyggingsinteresser. I tillegg må kommunen ta hensyn til statlige føringer, eksempelvis om skjerpet vern av innmark til beite og matjord. Slik interessekonflikter må kommunen kunne håndtere innenfor rammen av relevant lovverk. Kommunen har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
	Generell eierstyring
	ReMidt IKS
	Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS
	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS

Rennebu kommunes eierskap

Aksjeselskap	Andre selskapsformer
TrønderEnergi AS	Revisjon Midt-Norge SA
Kommunekraft AS	Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS
Kvikne-Rennebu Kraftlag AS	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS
Rosenvik Holding AS	Midt-Norge 110-sentral IKS
Nasjonalparken Næringshage AS	Plankontoret for Oppdal og Rennebu
ReMidt Næring AS	Allskog BA
Torget i Rennebu AS	Biblioteksentralen AL
Helseplattformen AS	Konsek Trøndelag IKS
	ReMidt IKS

Generell eierstyring

Kommuneloven § 26-1 sier at kommunen minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Bestemmelsen stiller også krav til eierskapsmeldingens innhold, hvor det blant annet skal fremgå hva som er kommunens formål med å eie det enkelte eierskap og hvilke generelle styringsprinsipper som er gjeldende. Det overordnede ansvaret for eierstyring ligger hos kommunestyret, og eierskapsmeldingen er det viktigste styringsverktøyet. Gjeldende eierskapsmelding for Rennebu ble vedtatt av kommunestyret i april 2022. Det er en risiko for at styringsprinsippene ikke er tilstrekkelig forankret hos dagens representanter. Det er også en risiko for at bestemmelsene i eierskapsmeldingen ikke følges opp av de som er oppnevnt som eierrepresentanter. Konsekvensene av dette kan bli at kommunens eierinteresser ikke blir underlagt tilfredsstillende folkevalgt styring og kontroll.

ReMidt IKS

Selskapet gjennomfører lovpålagte selvkostoppgaver på oppdrag for kommunen, og eierstyringen er derfor av særskilt betydning for innbyggerne. Dette tilsier spesielle behov for en aktiv eierstyring. Når kommunen både kjøper tjenester fra selskaper og samtidig eier selskapet, kan det være en risiko for at disse rollene blandes. En eierskapskontroll kan

kombineres med en forvaltningsrevisjon av selskapet. Temaet kan eksempelvis være selskapets økonomiforvaltning og overholdelse av selvkostreglene.

TBRT IKS (Trøndelag Brann- og Redningstjeneste)

Det interkommunale selskapet ivaretar kommunale beredskaps- og tilsynsoppgaver, noe som tilsier særskilt oppmerksomhet rundt eierstyringen. Trondheim kommune er den dominerende eieren i selskapet, og det er en risiko for at kommunene med små eierandeler ikke får gjennomslag for sine intensjoner med eierskapet. Eierskapskontrollen kan kombineres med forvaltningsrevisjon av selskapets virksomhet. Eksempler på aktuelle tema er overholdelse av dimensjoneringsreglene for brannvesenet og selskapets økonomiforvaltning.

IKA Trøndelag IKS (Interkommunalt Arkiv Trøndelag)

Selskapet eies av 36 trønderske kommuner og fylkeskommunen, og ivaretar oppgavene med å oppfylle arkivlovens krav og regler. IKA Trøndelag har funksjon som depot for eiernes papirbaserte og elektroniske dokumenter, og skal sørge for at materiellet blir gjort tilgjengelig. Selv om arbeidet er satt bort til et frittstående selskap, har kommunen fremdeles det overordnede arkivansvaret. Ansvar for egne arkiver gjelder også etter at de er overført til depot. Dette tilsier at selskapsforvaltningen og internkontrollen hos IKA Trøndelag IKS er en risikofaktor som eierkommunene bør ha bevissthet om. En forvaltningsrevisjon av selskapets virksomhet er mest aktuell dersom dette kan utføres i samarbeid med andre eiere. En forvaltningsrevisjon kan eventuelt kombineres med eierskapskontroller for den enkelte kommune.

Konsek
TRONDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
eierskapskontroll
2024-2028

Rennebu kommune

Om eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. Kontrollen kan rette seg mot kommunens eierrepresentant i et selskap, eller gjennomføres som en generell kontroll av kommunens rutiner for eierstyring.

Et vanlig tema for eierskapskontroll er om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Plan for eierskapskontroll

Kontrollutvalget har laget denne planen høsten 2024. Planen gjelder til og med 2028.

Det kan bli nødvendig å oppdatere planen midtveis i planperioden på grunn av endringer i risikobildet. Slike endringer kan også føre til endringer i prioriteringen av eierskapskontroller.

Planen bygger på en risiko- og vurderingsvurdering av selskaper som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til selskaper med høyest risiko, er planen basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse, samt innspill fra hovedtillitsvalgte. I sum gir dette et godt grunnlag for planen.

Ressurser

Kontrollutvalget har en begrenset årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser på 250 timer.

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge, som er kommunens revisor, leverer eierskapskontroller etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet starter. Etter at eierskapskontrollen er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Selskapets representanter og/eller kommunens eierrepresentant får vanligvis anledning til å uttale seg om rapporten før den behandles i kontrollutvalget. Rapporten sendes også på høring til kommunedirektøren, dersom den berører kommunedirektørens ansvarsområde.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger rapporter fra eierskapskontroll fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalgets skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i enkelte tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte selskaper for eierskapskontroll

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversikten på neste side.

Plan for eierskapskontroll

Prioritert selskap	Bakgrunn og forslag til innretning
1. Generell eierskapskontroll.	<p>Gjeldende eierskapsmelding for Rennebu ble vedtatt av kommunestyret i april 2022. Det er en risiko for at styringsprinsippene ikke er tilstrekkelig forankret hos dagens representanter. Det er også en risiko for at bestemmelsene i eierskapsmeldingen ikke følges opp av de som er oppnevnt som eierrepresentanter. Konsekvensene av dette kan bli at kommunens eierinteresser ikke blir underlagt tilfredsstillende folkevalgt styring og kontroll. En generell eierskapskontroll kan vurdere dette.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring? • Er styringsprinsippene tilstrekkelig forankret hos dagens representanter, og er det gode rutiner for oppøring av eierrepresentanter?
2. ReMidt IKS	<p>Selskapet gjennomfører lovpålagte selvkostoppgaver på oppdrag for kommunen, og eierstyringen er derfor av særskilt betydning for innbyggerne. Dette tilsier spesielle behov for en aktiv eierstyring. Når kommunen både kjøper tjenester fra selskaper og samtidig eier selskapet, kan det være en risiko for at disse rollene blandes. En eierskapskontroll kombineres med en forvaltningsrevisjon av selskapet. Temaet kan eksempelvis være selskapets økonomiforvaltning og overholdelse av selvkostreglene.</p> <p>Mulige innfallsvinkler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring? • Hvordan tas dialogen som kommunedirektøren har med selskapet inn til kommunestyret/eierrepresentantene? • Har kommunen systemer og rutiner som sikrer god sammensetning/nødvendig kompetanse i styret?

Gjennomførte eierskapskontroller i perioden 2019-2023

Det er ikke gjennomført noen eierskapskontroller i perioden.

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Rennebu kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Rennebu kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Rekruttering og vikarbruk	Informasjonssikkerhet
Internkontroll	Saksbehandling
Økonomisk bærekraft	HMS og sykefravær
Taushetsplikt og personvern	Helhetlig virksomhetsstyring
Eldreomsorg	Kommunesamarbeid
Utenforskap	Åpenhet i forvaltningen
Tildeling av helse- og omsorgstjenester	Budsjettstyring og rapportering
Klima og miljø	Offentlige anskaffelser
	Forvaltning av kraftrettigheter
	Kostnadsnivå - oppvekst
	Barnehage – kapasitet og dekningsgrad
	Spesialundervisning - omfang
	PP-tjenesten
	Minoritetsspråklige barn
	Helseplattformen
	Barnevern
	Integrering av flyktninger
	Kostnadsstyring - omsorgstjenester
	Bruk av tvang
	Fritidsbebyggelse
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring, skog og landbruk
	Generell eierstyring
	Eierstyring av ReMidt IKS
	Eierstyring av TBRT IKS
	Forvaltning av IKA Trøndelag IKS

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
	Generell eierstyring
	ReMidt IKS
	Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS
	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS

Rennebu kommunes eierskap

Aksjeselskap	Andre selskapsformer
TrønderEnergi AS	Revisjon Midt-Norge SA
Kommunekraft AS	Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS
Kvikne-Rennebu Kraftlag AS	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS
Rosenvik Holding AS	Midt-Norge 110-sentral IKS
Nasjonalparken Næringshage AS	Plankontoret for Oppdal og Rennebu
ReMidt Næring AS	Allskog BA
Torget i Rennebu AS	Biblioteksentralen AL
Helseplattformen AS	Konsek Trøndelag IKS
	ReMidt IKS

Generell eierstyring

Kommuneloven § 26-1 sier at kommunen minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Bestemmelsen stiller også krav til eierskapsmeldingens innhold, hvor det blant annet skal fremgå hva som er kommunens formål med å eie det enkelte eierskap og hvilke generelle styringsprinsipper som er gjeldende. Det overordnede ansvaret for eierstyring ligger hos kommunestyret, og eierskapsmeldingen er det viktigste styringsverktøyet. Gjeldende eierskapsmelding for Rennebu ble vedtatt av kommunestyret i april 2022. Det er en risiko for at styringsprinsippene ikke er tilstrekkelig forankret hos dagens representanter. Det er også en risiko for at bestemmelsene i eierskapsmeldingen ikke følges opp av de som er oppnevnt som eierrepresentanter. Konsekvensene av dette kan bli at kommunens eierinteresser ikke blir underlagt tilfredsstillende folkevalgt styring og kontroll.

ReMidt IKS

Selskapet gjennomfører lovpålagte selvkostoppgaver på oppdrag for kommunen, og eierstyringen er derfor av særskilt betydning for innbyggerne. Dette tilsier spesielle behov for en aktiv eierstyring. Når kommunen både kjøper tjenester fra selskaper og samtidig eier selskapet, kan det være en risiko for at disse rollene blandes. En eierskapskontroll kan

kombineres med en forvaltningsrevisjon av selskapet. Temaet kan eksempelvis være selskapets økonomiforvaltning og overholdelse av selvkostreglene.

TBRT IKS (Trøndelag Brann- og Redningstjeneste)

Det interkommunale selskapet ivaretar kommunale beredskaps- og tilsynsoppgaver, noe som tilsier særskilt oppmerksomhet rundt eierstyringen. Trondheim kommune er den dominerende eieren i selskapet, og det er en risiko for at kommunene med små eierandeler ikke får gjennomslag for sine intensjoner med eierskapet. Eierskapskontrollen kan kombineres med forvaltningsrevisjon av selskapets virksomhet. Eksempler på aktuelle tema er overholdelse av dimensjoneringsreglene for brannvesenet og selskapets økonomiforvaltning.

IKA Trøndelag IKS (Interkommunalt Arkiv Trøndelag)

Selskapet eies av 36 trønderske kommuner og fylkeskommunen, og ivaretar oppgavene med å oppfylle arkivlovens krav og regler. IKA Trøndelag har funksjon som depot for eiernes papirbaserte og elektroniske dokumenter, og skal sørge for at materiellet blir gjort tilgjengelig. Selv om arbeidet er satt bort til et frittstående selskap, har kommunen fremdeles det overordnede arkivansvaret. Ansvar for egne arkiver gjelder også etter at de er overført til depot. Dette tilsier at selskapsforvaltningen og internkontrollen hos IKA Trøndelag IKS er en risikofaktor som eierkommunene bør ha bevissthet om. En forvaltningsrevisjon av selskapets virksomhet er mest aktuell dersom dette kan utføres i samarbeid med andre eiere. En forvaltningsrevisjon kan eventuelt kombineres med eierskapskontroller for den enkelte kommune.

Konto	Rennebu kontrollutvalg	Forslag budsjett 2025	Budsjett 2024	Budsjett 2023	Kommentar
10802	Godtgjørelse folkevalgte - Ledergodtgjørelse	16 325	15 600	-	Lagt inn 4,74 % økning
10803	Møtegodtgjørelse (5 møter)	36 625	35 000	45 000	Lagt inn 4,74 %, samt noe bruk av vararepresentant og møtegodtgjøring for kurs.
10804	Kompensasjon tapt arbeidsfortjeneste	20 950	20 200	10 000	Anslag nytt utvalg. Ikke dokumentert inntektstap godtgjøres med inntil 2% av ordførers godtgjøring.
10901	Pensjonsinnsk. Og trekkpl. Forsikr.	1 550	1 500	1 000	Anslag nytt utvalg.
10991	Arbeidsgiveravgift	3 550	3 500	2 880	
	Sum godtgjørelser	79 000	75 800	58 880	
11004	Abonnement, aviser og tidsskrifter				
11151	Mat i kommunal regi/bevertning	6 000	6 000	6 000	Servering møter
11500	Opplæring/kurs	73 000	70 000	30 000	Alle medl. mulighet til kurs i nytt år,il tillegg til regionale samlinger
11600	Kjøregodtgjørelse	10 500	10 000		
11604	Kost og losji	2 075	2 000	3 000	
11705	Reiseutg.(ikke oppgavepl.)parkering, bom, billetter	1 075	1 000		
11953	Lisenser	5 200	5 000	15 000	
11954	Kontingenter	4 150	4 000	4 000	Medlemskontingent FKT
	Sum kontrollutvalgets drift	102 000	98 000	58 000	
13709	Kjøp sekretariat kontrollutvalg	251 000	239 500	228 000	Vedtatt av representantskap
13751	Kjøp Revisjon Midt-Norge SA	579 000	541 000	505 000	Vedtatt av styret. Årsmøte i sept.
	Sum kjøp fra foretak	830 000	780 500	733 000	
Totalt		1 011 000	954 300	849 880	*Økning på 4,74 %

Økonomiplan for 2025 - 2028				
	2 025	2 026	2 027	2 028
Kontrollutvalgets virksomhet	181 000	187 335	193 892	276 345
Kjøp av sekretariatstjenester	251 000	259 000	267 000	275 000
Kjøp av revisjonstjenester	579 000	600 000	621 000	643 000
Sum	1 011 000	1 046 335	1 081 892	1 194 345

Er du folkevalgt og mulig inhabil i arealsaker? Dette er rådene

Kommunal Rapport 27.06.2024, Marte Danbolt, Elin Svendsen, Robert Fauli

Bruk styrevervregisteret og hold deg unna utbyggere, er blant rådene fra KS.

– Den enkelte folkevalgte har selv en plikt til å vurdere sin egen habilitet. Dersom man er i tvil, eller tenker at man kan være inhabil, anbefaler KS at vedkommende tidlig tar kontakt med ordfører eller andre i henhold til kommunens rutiner, slik at det blir anledning til å gjøre en juridisk vurdering på forhånd, sier fagsjef for KS Folkevalgtprogram, Dag-Henrik Sandbakken.

Skulle det være tvil om habilitetsvurderingen, har Sandbakken følgende råd:

– Da kan det være klokt å innhente juridiske råd i forkant av møtet, for eksempel hos KS Advokatene.

Roller og verv

En kartlegging Kommunal Rapport har gjort av over 300 lokalpolitikere i landets største 40 fjellhyttekommuner, viser at nærings- og grunneierinteresser er tungt representert blant politikere.

Mens lokalpolitikere som Kommunal Rapport har snakket med, forsikrer om at kommunene har en ryddig og streng praksis når det gjelder habilitet, mener Norges Hytteforbund at folkevalgte med økonomiske interesser må bli flinkere til å melde seg inhabile i arealsaker.

Sandbakken nevner særlig ett verktøy som kan sikre mer åpenhet rundt økonomiske interesser: KS styrevervregister.

– Styrevervregisteret viser informasjon om folkevalgtes og ledende ansattes roller, verv og eierinteresser. Det innhentes informasjon fra Brønnøysundregistrene og fra Skatteetatens aksjonærregister. Styrevervregisteret er gratis og åpent tilgjengelig for alle. I tillegg kan den enkelte selv legge inn informasjon om andre relevante forhold, sier Sandbakken.

Folkemøter og andre møter

Noen kommuner opererer også med et eget økonomiregister hvor det er vedtatt at folkevalgte og eventuelt også ledere skal registrere styreverv, gaver og/eller økonomiske interesser.

– Avhengig av hva kommunens regelverk sier, kan det for eksempel være verv i offentlige og/eller private selskaper, verv i interesse- og frivillige organisasjoner som mottar økonomisk støtte fra kommunen/fylkeskommunen, bierverv, eller næringsinteresser som aksjer i selskaper og fast eiendom, forteller Sandbakken.

– *Bør folkevalgte med mulige økonomiske interesser i arealsaker delta på møter med for eksempel utbyggere?*

– Nei, dersom det er avklart at en representant er, eller kan være inhabil, bør ikke vedkommende delta i slike møter dersom det er en del av saksbehandlingen. Åpne folkemøter eller lignende, som ikke er en del av kommunens saksbehandling, vil være noe annet.

Lovlighetskontroll

Ifølge Sandbakken handler habilitet om tillit. Habilitet er derfor et viktig tema i KS Folkevalgtprogram.

Han minner om at avgjørelser om habilitet kan være gjenstand for lovlighetskontroll.

– KS anbefaler også at partigruppene vedtar habilitetsregler for gruppa tilsvarende de som følger av forvaltningsloven og kommuneloven, sier Sandbakken.

Mulig inhabil? Slik går du fram:

1. Habilitet må vurderes fra gang til gang. Om du er i tvil om du er habil, så må du gi beskjed til ordfører så snart som mulig. Ordføreren ber så administrasjonen vurdere med utgangspunkt i den informasjonen du har gitt.
2. I selve møtet skal representanten be om ordet så snart ordfører/møteleder har åpnet saken, og før realitetene i saken kommer opp til debatt. Representanten skal da redegjøre for alle faktiske forhold som har betydning for habilitetsvurderingen.
3. Når det er gjort, skal vedkommende representant fratre møtet, og eventuell vararepresentant skal tiltre.
4. Det folkevalgte organet skal deretter drøfte habilitetsspørsmålet, uten å gå inn i realitetene i selve saken. Det er det folkevalgte organet som avgjør habilitetsspørsmålet.
5. Dersom vedkommende blir erklært inhabil, kan *ikke* vedkommende tiltre før saken er ferdig besluttet. Dersom vedkommende blir erklært habil, tiltre vedkommende slik at hen kan delta i realitetsbehandlingen.

Bernt imøtegår ikke våre argumenter fra lovtekst, forarbeider og praksis

Kommunal Rapport 28.06.2024, debattinnlegg av Stig Eidissen og Erland Aamodt, KS Advokatene

Selv om jurister kan være uenige i lovgivers vurderinger, må man som hovedregel respektere lovgivers valg ved lovtolkning.

Professor Jan Fridthjof Bernt imøtegår [vårt innlegg om rekkevidden av avledet inhabilitet](#) i «[Bernt svarer](#)» 24. juni. Vi ønsker her å gi en replikk til dette.

Det er verdt å nevne at Bernt skiller seg ut blant juridiske forskere med sitt strenge syn på reglene om avledet inhabilitet.

Kort fortalt er spørsmålet hvilken betydning avledet inhabilitet etter forvaltningsloven § 6 tredje ledd får når kommunedirektøren er inhabil i en sak. Konsekvensen av avledet inhabilitet er at underordnede ikke kan «treffe avgjørelse i saken». Dette hindrer imidlertid ikke underordnede fra å drive saksforberedelse.

Vårt syn på spørsmålet er at underordnede normalt kan utarbeide saksfremlegg og innstilling til kommunestyret i slike tilfeller. Kommunestyret kan deretter treffe avgjørelse i saken.

Bernt hevder på sin side at underordnede generelt ikke har adgang til dette. Ifølge ham vil en innstilling fra administrasjonen anses som en «avgjørelse». Den rammes derfor angivelig av regelen om avledet inhabilitet.

Vi er enige med Bernt i at regelen om avledet inhabilitet ivaretar flere hensyn.

I vårt innlegg 12. juni påpekte vi samtidig at lovgiver har vurdert disse hensynene. Lovens ordlyd, forvaltningslovkomiteens ekspertutredning, departementets proposisjon og justiskomiteens innstilling peker alle i retning av at innstillinger til vedtak ikke er avgjørelser i bestemmelsens forstand. Blant annet fordi det motsatte i for stor grad vil føre til en lammelse av administrasjonen.

Selv om jurister kan være uenige i lovgivers vurderinger, må man som hovedregel respektere lovgivers valg ved lovtolkning. Stortinget – ikke domstolene – er den lovgivende makt i Norge. Dette bør også gjelde ved tolkningen av regelen om avledet inhabilitet.

Man finner heller ikke noe spor av Bernts forståelse i etterfølgende praksis. Praksis fra Høyesterett og Justisdepartementets lovavdeling taler for at det normale er at innstillinger i saker ikke er å anse som avgjørelser etter forvaltningsloven § 6 tredje ledd.

Bernt imøtegår ikke våre argumenter fra lovtekst, forarbeider og praksis. I stedet argumenterer Bernt med at «de beste grunner» taler for hans tolkning.

Han nevner én konkret kilde. Bernt påstår at utvalget til en ny forvaltningslov (NOU 2019:5) pekte på at formelle innstillinger fra administrasjon til kollegialt organ er i «en særstilling» når det gjelder saksbehandling. Vi kan ikke se at dette støtter hans tolkning.

Det Bernt henviser til, er utvalgets generelle redegjørelse om «arbeidsmåter i forvaltningen» (punkt 5.4 i NOU-en). Uttalelsen var ikke knyttet til inhabilitet og er derfor lite relevant.

Det utvalget attpåtil uttalte, var at skillet mellom saksbehandling og avgjørelse er *enda klarere* for kollegiale organer (side 99). Uttalelsen forutsetter at innstillinger normalt er en del av saksforberedelsen. Avgjørelsen ligger på sin side ligger hos det kollegiale organet.

Forvaltningslovutvalget fra 2019 uttrykker dermed akkurat det samme som ekspertutvalget og departementet knyttet til dagens forvaltningslov:

Innstillinger til kollegiale organer er normalt en del av saksforberedelsen, og ikke en avgjørelse i forvaltningslovens forstand.

Bernt bygger også sin tolkning på at en innstilling er en fullstendig ramme for saken, som bare unntaksvis blir fraveket av det folkevalgte organet. Dette er nok i første rekke en konsekvens av at mange saker har nokså opplagte utfall. Man skal ikke lese mange møteprotokoller fra folkevalgte organer for å finne tilfeller hvor de folkevalgte vedtar noe annet enn administrasjonens innstilling.

Det er også verdt å nevne at Bernt skiller seg ut blant juridiske forskere med sitt strenge syn på reglene om avledet inhabilitet. Professor Geir Woxholth, for eksempel, peker på at det er en *presumsjon* for at innstillinger til kollegiale organer ikke anses som en avgjørelse.

Til slutt vil vi kommentere Bernts poeng om at overordnedes inhabilitet i spesielle tilfeller kan skape tvil om upartiskheten også hos underordnede.

Vi er enige i at dette kan skje. Dette håndteres da av den skjønnsmessige inhabilitetsregelen i forvaltningsloven § 6 andre ledd. Det gir altså ikke grunn til å tolke regelen om avledet inhabilitet utvidende.

Kan være vanskelig for en ansatt å legge fram en innstilling i strid med en inhabil kommunedirektørs interesser

Kommunal Rapport 24.06.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Ansatte som er underordnet en inhabil kommunedirektør, kan ikke legge fram innstillinger for folkevalgte organer.

SPØRSMÅL: I [innlegg 12. juni fremholder to advokater i KS advokatene](#) at bestemmelsen om inhabilitet for den som er underordnet en inhabil, ikke gjelder ved utarbeidelse av saksforelegg til folkevalgt organ med forslag til vedtak.

De er «uenig i tolkningen nylig fremsatt av professor Bernt, hvor avledet inhabilitet angivelig medfører at saksbehandlere er avskåret fra å utarbeide avsluttende og sammenfattende vurderinger, eller konkrete forslag til vedtaksformuleringer.»

Kan du si noe mer om denne uenigheten og om hvordan vi bør forholde oss til denne?

SVAR: Juss er ikke matematikk. Vi jurister lever av å prøve å finne fram til riktige svar på spørsmål som loven ikke gir noe opplagt riktig svar på. Ikke sjelden vil det kunne være gode argumenter for og imot ulike tolkningsalternativer. Hva man da ender opp med, vil noen ganger avhenge av hvilke hensyn man mener er mest tungtveiende.

I denne saken er det klart nok et spørsmål om avveining mellom administrativt merarbeid og ivaretagelse av tillit til forvaltningsapparatets uhildethet. Tema her er hvordan vi skal forstå bestemmelsen [forvaltningsloven § 6 tredje avsnitt](#), som lyder:

«Er den overordnede tjenestemann ugild, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan».

Avgjørende for om det foreligger inhabilitet etter denne bestemmelsen, er altså om den tilsatte treffer «en avgjørelse». Det er med andre ord ikke avgjørende om det er tale om et «vedtak», slik dette er definert i [forvaltningslovens § 2](#), som er et snevrere begrep; «avgjørelse ... som generelt eller konkret er bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer».

Det er heller ikke det samme som begrepet «vedtak» slik det brukes i kommuneloven. Dette er ([§ 27–2 første avsnitt bokstav a](#)) alle «endelige vedtak som er truffet av et folkevalgt organ eller den kommunale eller fylkeskommunale administrasjonen», i motsetning begrepet «avgjørelse» som (andre avsnitt) også omfatter «prosessledende avgjørelser».

Ikke noe av det som her sies, gir oss sikkert svar på spørsmålet om det er en «avgjørelse» etter [forvaltningsloven § 6](#) tredje avsnitt når administrasjonen avgir en innstilling med forslag til vedtak i et folkevalgt organ. Da må vi i stedet se på hva som er formålet med og tanken bak denne særregelen.

Spørsmålet blir da: Skal denne typen formell innstilling til folkevalgte organer ses som rent forberedende saksbehandling, eller må en se dette som sluttpunktet på en avsluttet prosess, der det er truffet en formell avgjørelse som så skal være utgangspunkt og grunnlag for det folkevalgte organets vedtak?

Forvaltningslovutvalget (NOU 2019:5) foreslår (s. 241) at dagens regel om inhabilitet på grunn av underordningsforhold videreføres, men bemerker samtidig (s. 99) at formelle innstillinger fra administrasjon til kollegialt organ er i en særstilling:

«I kollegiale organer er det vanligvis et klarere skille mellom saksforberedelsesfasen og avgjørelsesfasen. Har det kollegiale organet et sekretariat, skjer saksforberedelsen som regel der. Når saken legges fram for det kollegiale organet til avgjørelse, kan det likevel

komme fram nye momenter av betydning for avgjørelsen, eller sekretariatet kan bli bedt om å utfylle saksforberedelsen. I kommuner og fylkeskommuner praktiseres såkalt «fullført saksbehandling» ved at kommunedirektøren skal påse at sakene som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet på en måte som gir faktisk og rettslig grunnlag for å treffe avgjørelse i saken.»

Poenget er her at en slik innstilling normalt legger sterke føringer på det formelle vedtaket som skal treffes av det folkevalgte organet. Den er sluttpunktet for saksbehandlingen i et selvstendig ledd i forvaltningsapparatet, i motsetning til interne utkast og forslag innenfor et tilsatt tjenestemannsapparat, som gjerne kan sendes fram og tilbake som ledd den interne saksbehandlingen. Innstillingen kan ikke korrigeres eller trekkes tilbake når den er avgitt. Den er undergitt dokumentoffentlighet og partsinnsyn, se [offentleglova § 16](#) og [forvaltningsloven § 18d](#).

Det er typisk de viktigste og mest krevende sakene som behandles av kollegiale organer på grunnlag av slik innstilling, og det vil da være spesielt uheldig om man her skulle kunne «utvanne» lovens regel om inhabilitet for underordnede ved å overlate til underordnede i administrasjonen å levere en ferdig utformet innstilling til et folkevalgt organ når kommunedirektøren er inhabil.

I [kommuneloven § 13–1](#) tredje avsnitt fastslås at administrasjonen har et selvstendig faglig ansvar for å «påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak». Innstillingen har som formål å være en ferdig utarbeidet og fullstendige ramme for saken som skal behandles i det folkevalgte organet, og blir bare ganske unntaksvis fraveket når dette treffer sitt vedtak.

Spørsmålet blir da om det er forsvarlig at det folkevalgte organet skal måtte bygge sin saksbehandling på utredning og anbefalinger fra tilsatte som er underordnet en inhabil kommunedirektør. I [kommuneloven § 13–1](#) siste avsnitt er det fastsatt at «Kommunedirektøren har det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov.»

Det er ikke vanskelig å tenke seg situasjoner der en underordnet tilsatt vil synes det er krevende å skulle legge fram en innstilling med forslag til vedtak som er i strid med kommunedirektørens interesser, og enda lettere å tenke seg situasjoner der det uansett blir fremsatt beskyldninger om at dette har hatt betydning for utfallet av sak.

Her som ellers vil usikkerhet og tvist om inhabilitet både kunne forsinke den videre saksgangen og bidra til å svekke tilliten til kommunalforvaltningen.

De beste grunner taler derfor etter min mening for å se slike innstillinger som «avgjørelse» etter denne bestemmelsen, slik at ansvaret for å foreta den avsluttende administrative vurdering av saken, og for å legge fram innstilling for det folkevalgte organet, må legges til noen utenfor kommuneadministrasjonen, typisk noen i administrasjonen i en annen kommune.

Det forberedende arbeidet med saken vil stadig kunne gjøres av kommunens egne tilsatte, men det avsluttende ansvar for å kvalitetsvurdere saksforberedelsen og utforme forslag til vedtak, må legges til noen som ikke står i et slikt avhengighetsforhold til en inhabil sjef.

Inhabilitet for underordnede: Hva gjør vi når juristene ikke er enige?

Kommunal Rapport 09.07.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus i offentlig rett ved Universitetet i Bergen

Mitt råd er at kommunedirektører – og etatssjefer – så langt mulig, må unngå å sette seg i posisjoner der det kan bli spørsmål om deres inhabilitet.

I Kommunal Rapport har vi nå hatt [en diskusjon](#) om forståelsen av bestemmelsen i [forvaltningsloven § 6](#) tredje avsnitt om såkalt «avledet inhabilitet» for tilsatte i kommunens administrasjon i saker der deres sjef – kommunedirektøren – er inhabil.

Dette er et spørsmål om tillitsvern, ikke bare om ugyldighet.

Denne inhabilitetsregelen gjelder bare når den underordnede treffer «avgjørelse i saken».

Dette da i motsetning til det som gjelder når den tilsatte selv er inhabil; da kan hen heller ikke medvirke til «å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse».

Les også:

- [Bernt svarer: – Administrasjonen bør ikke lage forslaget til vedtak](#)
- [Inhabil kommunedirektør lammer normalt ikke administrasjonen](#)
- [Bernt imøtegår ikke våre argumenter fra lovtekst, forarbeider og praksis](#)
- [Bernt svarer: – Kan være vanskelig for en ansatt å legge fram en innstilling i strid med en inhabil kommunedirektørs interesser](#)

Denne særregelen ved avledet inhabilitet for underordnede er langt fra uproblematisk.

Det er altså tale om situasjoner der den eller de som skal utrede en sak, har en sjef som har en så nær tilknytning til saken, eller noen den gjelder, at hen er inhabil. Det er da ikke vanskelig å forestille seg at dette kan å ha betydning for hvordan den underordnede vil se på og fremstille saken.

Her som ellers er det ikke nok at vi har tillit til de enkeltpersonene det gjelder – inhabilitetsreglene skal sikre allmennhetens generelle tillit til det offentlige forvaltningsapparatet.

Dette skulle da tale for at vi hadde samme regel om inhabilitet ved saksbehandlingen her som i andre situasjoner der en offentlig tilsatt eller folkevalgt er inhabil på grunn av sin tilknytning til saken eller noen den angår.

Men her har lovgiver kommet til at en generell regel om automatisk inhabilitet for underordnede vil bli for krevende for forvaltningsapparatet. Den vil ha som konsekvens at hele saksbehandlingen må flyttes helt ut av den del av forvaltningen som har en inhabil sjef. Det kan for eksempel gjelde fra departementet, om statsråden eller departementsråden er inhabil, og ut av kommuneadministrasjonen eller vedkommende fagavdeling om kommunedirektøren er det.

Utgangspunkt og den klare hovedregel er derfor at både saksutredning og utforming av forslag til vedtak kan utformes av underordnede, hvis ikke disse selv er inhabile av en annen grunn.

Dette fremgår nå altså av lovteksten. Spørsmålet som vi da må ta stilling til, er den mer presise forståelsen av dette særlige unntaket fra inhabilitetsreglene.

Når vil vi si at det den underordnede gjør, er å treffe en «avgjørelse» i en sak der sjefen er inhabil, slik at hen blir inhabil til å medvirke ved denne?

Her er det opplagt rom for ulike meninger, uten at det er nødvendig å beskyldte meningsmotstandere for mangel på respekt for lovtekst og lovgivervilje.

Teknisk sett er problemstillingen hvordan vi skal trekke skillet i forvaltningsloven § 6 mellom «å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse» og «å treffe avgjørelse» for når regelen om inhabilitet for underordnede gjelder.

Det er rimelig klart ut fra forarbeidene til bestemmelsen at også forslag til vedtak vil kunne være en del av saksforberedelsen når dette skjer som ledd i den interne saksbehandlingen ved organet. Dette vil da være et ledd i den løpende saksbehandling i administrasjonen.

Spørsmålet blir da om det samme skal gjelde også der administrasjonen i kommunen har slutført sin saksbehandling, og avgitt en formell innstilling i et utsendt offentlig dokument, med forslag til vedtak.

Svaret på dette vil i siste instans måtte bero på en avveining av de motstående hensynene som kommer til uttrykk i denne bestemmelsen.

På den ene siden står ønsket om å unngå en lovforståelse som er vanskelig å lese ut av selve lovteksten, og fremfor alt å unngå den arbeidsmessige merbelastning det kan medføre hvis man er tvunget til å flytte denne innstillingsmyndigheten til andre enn de som normalt har ansvaret for det aktuelle saksområdet.

På den andre siden står så ønsket om å unngå usikkerhet om administrasjonens upartiskhet og uavhengighet i slike situasjoner, med fare for rettslig uklarhet og tap av tillit.

Lovgiver har ikke tatt noe klart standpunkt til akkurat denne problemstillingen. Det er da ikke overraskende at kompetente jurister kan komme til ulike konklusjoner.

Dette blir i siste instans et spørsmål om verdivalg eller prioritering av verdier; hvilke belastninger vi er villige til å påføre forvaltningen for å unngå tvil og tvist om inhabilitet.

Det er ikke overraskende at kommunenes advokater og en universitetsjurist kan ha ulike oppfatninger om dette. Her må vi bare vente og se hva departement, lovgiver, Sivilombudet eller domstolene kommer fram til om spørsmålet blir satt på spissen.

I mellomtiden vil mine personlige råd være: Kommunedirektører – og etatssjefer – må så langt mulig, unngå å sette seg i posisjoner der det kan bli spørsmål om deres inhabilitet.

Og ordførerne bør vurdere nøye muligheten til å bruke settedirektører som har ansvar for å avgi innstilling, i saker der det kan bli uro om avgjørelsen på grunn av kommunedirektørens inhabilitet. Dette er et spørsmål om tillitsvern, ikke bare om ugyldighet.

Inhabilitetsreglene er ikke bare et spørsmål om finjuss

Kommunal Rapport 12.08.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Det er usikkert hvem som kan få ansvaret for å utarbeide forslag til vedtak når kommunedirektøren er inhabil. Det er ikke bare et spørsmål om finjuridisk tolkning, men om tillit til forvaltningens integritet

SPØRSMÅL: Eg les med stor interesse diskusjonen om kva konsekvensen er av at kommunedirektør er ugild i enkelte saker, og kva som då skal gjerast. I [eit svar 9. juli](#) skriv Bernt at ordførar bør vurdere å nytte settedirektør. Departementet har i [tolking av kommunelova](#) sagt at det på generelt grunnlag ikkje eksisterer ein slik heimel: Kva tenker Bernt kring dette?

SVAR: Inhabilitetsreglene i forvaltningsloven gjelder for den enkelte tilsatte ([§ 6 innledningen](#)) og andre «som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan» ([§ 10](#)). En kommune kan ikke i sin helhet bli inhabil.

Men når lederen for en forvaltningsgren er inhabil, «smitter» inhabiliteten på dem som er underordnet hen i samme organ. Underordningsforholdet blir da en selvstendig inhabilitetsgrunn for alle disse.

Men i motsetning til det som gjelder ved andre inhabilitetsgrunner, gjelder denne inhabilitetsgrunnen bare for den som treffer «avgjørelse i saken», og ikke for andre tilsatte som bare forbereder – altså tilrettelegger og utreder – saken for noen som skal treffe vedtak i stedet for den inhabile.

Er en etatssjef eller annen underordnet tilsatt inhabil, kan man løse problemet ved at kommunedirektøren treffer vedtak enten om å overføre avgjørelsesmyndigheten til en annen tilsatt, eller rett og slett selv treffer vedtaket.

Dette kan kommunedirektøren gjøre fordi all tildeling av avgjørelsesmyndighet til administrasjonen må oppfattes som delegering til kommunedirektøren, som så kan videredelegere denne avgjørelsesmyndigheten til en av sine underordnede. Hvis saken er vanskelig eller kontroversiell, kan kommunedirektøren i stedet legge den fram for vedkommende folkevalgte organ, og da gjerne med forslag til vedtak.

Vanskelig blir dette først der det er kommunedirektøren selv som er inhabil. Da er det ingen tilsatte som kan treffe avgjørelse i denne saken, heller ikke om overføring av ansvaret for saksutredning eller myndighet til treffe vedtak i denne.

Da må ordføreren, formannskap eller fylkesutvalg, eller kommunestyre eller fylkesting, bestemme hvem som skal ha ansvaret for saksutredningen og for å treffe vedtak i saken. I og med at myndighet til å treffe «avgjørelse» i saken ikke kan legges til noen av kommunens tilsatte når kommunedirektøren er inhabil, må endelig vedtak i saken treffes av kommunestyre eller fylkesting, eller av annet folkevalgt organ etter fullmakt fra dette. Som påpekt av departementet kan slik vedtakskompetanse ikke legges til noen utenfor kommunen eller fylkeskommunen annet enn der dette er fastsatt i lov, i dag i praksis bare ut fra de litt diffuse vilkårene i [kommuneloven § 5-4](#); «lovpålagte oppgaver ... så langt lovgivningen åpner for det», og i «andre saker ... hvis saken ikke har prinsipiell betydning».

Det er lite trolig at noen av disse vilkårene vil være oppfylt i saker der kommunedirektøren – og dermed hele kommuneadministrasjonen – er avskåret fra å treffe avgjørelse. Vedtak i saken må dermed treffes av kommunestyret, fylkestinget eller folkevalgt organ utpekt av dette.

Så langt er jussen etter alt å dømme klar og ukontroversiell. Det som gjenstår – og er mer usikkert – er hvem som kan gis ansvaret for å utarbeide saksforelegg med forslag til vedtak i vedkommende folkevalgt organ.

Det er dette som har vært tema i diskusjonen her i Kommunal Rapport, med utgangspunkt i en uttalelse i «Bernt svarer». Tvilen er her knyttet til avgrensningen av bestemmelsen om avledet inhabilitet for underordnede i [forvaltningsloven § 6](#) tredje avsnitt; for den som treffer «avgjørelse i saken».

Her er det klart at bestemmelsen ikke gjelder deltakelse i den interne administrative saksbehandlingen i organet.

KS-advokatene fremholder i et innlegg at dette må gjelde også for saksforelegg fra kommuneadministrasjonen til folkevalgt organ som skal treffe det endelige vedtaket i saken. Selv legger jeg avgjørende vekt på at et slikt offentlig dokument som oftest skreddersyr premissene for og utformingen av det vedtaket som skal treffes, er uttrykk for «sluttført saksbehandling» fra administrasjonens side. Det bør derfor anses som en selvstendig «avgjørelse» som faller innenfor rammen av inhabilitetsreglene også når inhabiliteten skyldes et underordningsforhold til en kommunedirektør som er part eller på annet grunnlag inhabil i saken.

Med en slik forståelse av loven vil det etter min mening være nødvendig å utpeke noen utenfor kommuneadministrasjonen som ansvarlig for å utforme saksforelegg med forslag til vedtak i det folkevalgte organet som skal treffe dette. Det kan da være nærliggende å søke hjelp fra en annen kommune eller kompetent fagmann et annet sted. På samme måte som ved inhabilitet i det øverste statsapparat bør det her kunne oppnevnes en «settekommunaldirektør» i den aktuelle saken, på linje med «settestatsråd» i statsforvaltningen.

Ved utformingen av saksforelegg og forslag til vedtak vil denne settedirektøren kunne bygge på saksutredning fra det underordnede saksbehandlerapparatet i kommunen, men vil ikke selv kunne treffe vedtak i saken.

Det er med andre ikke tale om noe fast tilsetningsforhold, men om et uavhengig utredningsoppdrag, innenfor de rammer og på de premisser som er formulert av oppnevnte organ, altså kommunestyret eller fylkestinget. Jeg vil mene dette vil være helt kurant fremgangsmåte i slike situasjoner. Det er også et grep som må kunne brukes, selv om man måtte mene at underordnede ikke er inhabile til å utforme saksforelegg etter bestemmelsen i § 6 tredje avsnitt.

Dette er ikke bare et spørsmål om finjuridisk tolking av denne bestemmelsen, men fremfor alt om tillit til forvaltningens integritet og evne til uhildet objektiv saksbehandling.

 Wenche Holt 25.06.2024

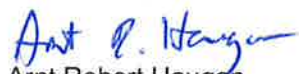
Rennebu kommune
postmottak@rennebu.kommune.no

ENDRING I OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR

Vi har foretatt en endring i oppdragsansvarlig revisor for Rennebu kommune, med tilhørende oppdrag.

Ny oppdragsansvarlig revisor er nå Monika Sundt.

Med vennlig hilsen

Arnt Robert Haugan
Daglig leder

Direkte ☎ 922 53 981 eller ✉ arnt.robert.haugan@revisjonmidtnorge.no

Kopi:

KU Rennebu v/ Konsek
Rennebu kommune v/ kommunedirektør
Rennebu kommune v/ økonomisjef
Rennebu bygdemuseum v/ Bjørn T Dullum
Rennebu kirkelige fellesråd v/ Heidi Steen
monika.sundt@revisjonmidtnorge.no
kjell.nassvold@revisjonmidtnorge.no

Norges best styrte kommuner – Kommuneindeksen 2024

[Agenda Kaupang 13.08.2024](#)

Man kan lære av andre. Kommuner kan lære av hverandre. I Kommuneindeksen 2024 trekker vi fram de kommunene som har vist best styring i året som gikk, 2023 og sammenligner utviklingen kommunene har hatt de siste tre årene.

[Kommuneindeksen](#) sammenligner både kostnader, tjenestekvalitet og finanser i norske kommuner. Noen av kommunene med best resultater blir presentert litt mer. Vi håper analysen kan være til nytte for kommuneledere som vil forbedre resultatene.

Kommunene er både tjenesteprodusenter, myndighetshåndhevere, samfunnsutviklere og organisator av lokalt folkestyre. Kommuneindeksen legger vekt på rollen som tjenesteprodusent. Mer enn 90 % av kommunens utgifter går til å produsere lovpålagte velferdstjenester til innbyggerne i kommunen, til dels i konkurranse med private leverandører. Vi stiller forretningsmessige krav til kommunene: effektiv drift og gode finanser. Effektiv drift betyr tjenester med god kvalitet og lave kostnader. Vår måling legger like stor vekt på hhv. kostnader, kvalitet og finanser.

Forventninger om reduserte oljeinntekter, stadig eldre innbyggere og økte klimakostnader understreker behovet for å effektivisere offentlig sektor i årene som kommer.

Vi har beregnet kostnader og finanser ved hjelp av de endelige regnskapstallene for 2023.

Vi baserer oss på alminnelig anerkjente kriterier for å måle tjenestekvalitet. Vi prøver å sammenligne output i tjenestene (resultatene) i stedet for input (innsatsfaktorene). Stor ressursinnsats gir ikke nødvendigvis gode tjenester. Det viktigste er nytteverdien for brukeren, slik han selv opplever det. Vi har valgt å legge stor vekt på kommunens strategi i tjenesten. Vår måling belønner kommuner som jobber med tidlig innsats, tverrfaglig innsats og mestringsstrategier. Det gjelder å komme tidlig inn i sakene, samarbeide om løsninger og mobilisere brukernes egne ressurser.

Nordre Follo og Sandefjord kommer på topp av vår liste i Kommuneindeksen 2024. Ønsker din kommune en egen rapport? Vi har laget analyser og rapporter for mange kommuner allerede. Ta en titt på presentasjonene som er laget for [Nordre Follo](#) og [Sandefjord](#) her. Ta kontakt med oss for mer informasjon.

[Kvalitetsindeksen kan leses her](#) (PDF) og er brukt som metodegrunnlag for både fjorårets og årets rapporter. Ved interesse for datagrunnlaget, ta kontakt med en av kontaktpersonene under.

Rapporten ble presentert under Arendalsuka. [Se opptak av presentasjonen her](#), eller [les den i sin helhet her](#).

Denne rapporten er skrevet på oppdrag fra [Storebrand Livsforsikring AS](#). Agenda Kaupang har hatt det hele og fulle faglige ansvar for analysen. Ansvarlige for arbeidet har vært [Rune Holbæk](#) og [Bjørn A. Brox](#).

Robek: Tre inn og to ut

Totalt 19 kommuner står oppført på Robek-lista per 1. juli.

Kommunal rapport 01.07.2024, Elin Svendsen

Hareid, Røyrvik og Røros er de tre nye kommunene på den fryktede [Robek-lista](#). Felles for de tre kommunene er at alle hadde et merforbruk på mer enn tre prosent av driftsinntektene i fjor.

I Hareid har kommunestyret vedtatt et regnskap for 2023 der balanseregnskapet til kommunekassa viser et merforbruk fra driftsregnskapet på 36,1 millioner kroner, som utgjør 5,82 prosent av driftsinntektene, skriver Statsforvalteren i Møre og Romsdal på sine [nettsider](#).

De to Trøndelag-kommunene Røyrvik og Røros hadde et merforbruk på henholdsvis 8,8 prosent og 7,4 prosent for 2023. Begge kommunene har også vedtatt at det vil ta mer enn to år å dekke inn merforbruket, [melder Statsforvalteren i Trøndelag](#).

Varsler tøffe tak.

Røros-ordfører Isak V. Busch (Ap) skriver på [kommunens nettsider](#) at det lenge har vært kjent at kommunen ville havne på Robek-lista. Ifølge ordføreren jobbes det både med omstilling og utvikling. Det jobbes også med endringer i struktur og tiltak både på utgifts- og inntektssiden.

– Dette er imidlertid bare starten, og det kommer til å bli svært tøffe tak framover, uttaler Busch.

Merforbruket skal etter planen dekkes inn over 3–4 år, ifølge ordføreren. Han varsler samtidig om store endringer over tid for å få etablert en sunn driftsøkonomi.

– Vi er nødt til å forberede oss alle sammen på at vi ikke får de samme tjenestene i framtida som i dag, og/eller at de kommer vil være annerledes organisert, at de er redusert i omfang eller også tatt bort, sier Busch.

Statsforvalteren bekymret

Trøndelag har i flere år vært uten kommuner på Robek. Statsforvalteren er bekymret for den økonomiske situasjonen i flere trønderske kommuner, og frykter at flere kan ende på Robek.

– Flertallet av kommunene endte opp med et negativt netto driftsresultat for 2023, og det er store omstillingsbehov for å tilpasse aktivitetsnivået til inntektene. En klar oppfordring til folkevalgte er at de ikke venter med å ta nødvendige grep, oppfordrer Statsforvalteren.

Ute av Robek

Samtidig som nye kommuner meldes inn, er det også noen som takker for seg. Både Nordkapp og Rauma ble meldt ut i forrige uke.

[Nordkapp havnet på Robek](#) i februar i år etter et datainnbrudd som førte til at kommunen ikke klarte å vedta årsregnskapet for 2022 innen fristen.

[Rauma havnet på Robek i 2021](#) fordi kommunen ikke klarte å dekke inn merforbruket fra 2019 innen fristen på to år. Ifølge Statsforvalteren i Møre og Romsdal viser årsregnskap for 2023 at kommunen har klart å dekke inn tidligere underskudd.

Statsforvalteren skriver at det gode resultatet skyldes at kommunen internt har evnet å omstille seg. Høyere skatteinngang, utbytte på Rauma Energi AS og større utbetaling fra havbruksfondet enn ventet er andre forhold som bidrar til resultatet.

19 kommuner på Robek

Kommunal Rapport har tidligere skrevet om [Vågan og Vadsø som begge er på vei inn i Robek](#).

Disse 19 kommunene står oppført på Robek per 1. juli: Flesberg, Moss, Åsnes, Kragerø, Vegårshei, Høyanger, Hareid, Røros, Røyrvik, Meløy, Fauske, Lødingen, Bø, Moskenes, Tjeldsund, Hammerfest, Kautokeino, Porsanger og Gamvik.

Avdekket omfattende svikt i Navs ivaretagelse av barns behov ved søknad om sosialhjelp

Kommunal Rapport 01.07.2024, NTB

Helsetilsynet har avdekket lovbrudd ved 58 av 68 Nav-kontorer i sin kartlegging av etatens oppfølging av barn i familier som mottar sosialhjelp.

Mandag morgen la Helsetilsynet fram en oppsummeringsrapport av et tilsyn statsforvalterne har gjennomført med Nav-kontorer i hele landet i 2022 og 2023. Tilsynet har sett på hvordan Nav ivaretar og følger opp barn i familier som søker om, eller mottar økonomisk sosialhjelp. Under tilsynet ble det avdekket lovbrudd ved 58 av 68 Nav-kontorer.

– I dette tilsynet avdekket statsforvalterne mye svikt. Vi er bekymret for at barn og unge i familier som trenger økonomisk sosialhjelp, ikke får den hjelpen de har behov for, sier direktør Sjur Lehmann i Helsetilsynet i en pressemelding.

Helsetilsynet fastslår at Nav ikke ivaretar barna i familier som mottar økonomisk sosialhjelp, godt nok.

– Det er vanskelig å gjøre vurderinger av barnets beste og vurderinger av behovet for økonomisk sosialhjelp hvis man ikke har kartlagt hvilke behov barna og familien har, sier Lehmann.

Innhentet sjelden barns synspunkter

I tilsynet undersøkte Helsetilsynet flere krav til Nav-kontorenes praksis. Blant dem var kravet om at de skal foreta en tilstrekkelig kartlegging av barns behov ved søknad om økonomisk stønad.

På dette punktet fant tilsynet lovbrudd ved 51 av de 68 Nav-kontorene, og det ble konkludert med at kontorene sjelden innhentet barns synspunkter i saker som angikk dem. Lehmann påpeker at dette er noe som må gjøres.

– Dette er et krav etter barnekonvensjonen, som vi ser at det i liten grad ble gjort, sier Lehmann.

Ifølge Helsetilsynet har denne manglende kartleggingen ført til følgefeil i form av lovbrudd knyttet til kravet om at Nav-kontorene skal foreta en forsvarlig vurdering og beslutning ved slike søknader. Det ble avdekket slike lovbrudd ved 53 av kontorene.

– Fordi det sviktet i kartleggingen, ble vurderingen og beslutningen om økonomisk stønad gjort på et sviktende grunnlag, skriver Helsetilsynet.

Når det kom til oppfølging av familier som mottar økonomisk stønad, ble det avdekket lovbrudd ved 14 kontorer.

Må bedres

– Jeg tenker at her er det mye den enkelte kommune må følge opp, sier arbeids- og velferdsdirektør Hans Christian Holte til NTB.

Holte påpeker samtidig at tilsynet er gjennomført halvannet til to år tilbake i tid. Han mener det har skjedd en del positiv utvikling på området siden tilsynet ble gjennomført, på bakgrunn av tidlige signaler de fikk fra Helsetilsynet.

Samtidig erkjenner han at lovbruddene som er avdekket, gir uttrykk for at praksisen i kommunene og ved det enkelte Nav-kontor ikke har fulgt barnekonvensjonen slik de skal.

– Jeg tenker at alle avvikene viser at praksisen på dette området må bedres i den enkelte kommune. Det er et viktig ansvar for Nav å følge opp. Vi vurderer det som en situasjon som må bli bedre, slik at vi kan bli tryggere på at hver enkelt familie med behov for sosialhjelp og barna deres blir godt ivaretatt, sier Holte.

Kan skyldes manglende dokumentasjon

Holte synes det er vanskelig å peke på en bestemt årsak til det som avdekkes i tilsynet, men peker blant annet på manglende bevissthet på å ivareta barns beste i forbindelse med tildeling av sosialhjelp til en familie.

Samtidig mener han det også kan henge sammen med manglende dokumentasjon.

– Det kan ha skjedd kartlegginger og samtaler med barn som ikke er dokumentert, og dermed ikke kommer fram i tilsynet, påpeker Holte.

Kan dette være på grunn av dårlige rutiner ved Nav-kontorene?

– Ja, jeg synes det virker som at det er en del av svakheten. Noe går på dårlige rutiner, men det er nok samtidig ikke gjort godt nok kartleggingsarbeid og vurdering og oppfølging. Det går både på dokumentasjon og at jobben ikke er gjort, sier Holte.

Inngår samarbeid med statsforvalterne

Holte forteller at Nav nå skal samarbeide med statsforvalterne for å følge opp lovbruddene, og for å gi god informasjon til alle norske fylker og kommuner om veilederen til Nav-ansatte som Arbeids- og velferdsdirektoratet har utviklet.

Holte understreker at han ser positivt på veien framover.

– Jeg opplever at både det grundige tilsynet fra Helsetilsynet og det gode samarbeidet med barneombudet de siste par årene gjør at jeg tror vi skal komme videre med oppfølging av dette området i Norge. Det er viktig, avslutter Holte.

Må ta det på alvor

Seniorrådgiver Inger Aasgaard i Barneombudet uttaler i en pressemelding at Helsetilsynets rapport er alvorlig og viser at arbeidet med å styrke barns rettigheter i Nav haster.

Aasgard peker på lovregulering og kompetanseheving som tiltak Barneombudet mener er avgjørende for å sikre et større fokus på barns rettigheter, og mener arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna (Ap) må sikre at Nav ivaretar barnas rettigheter.

– Både nåværende og tidligere arbeids- og inkluderingsminister har oppfordret personer som har problemer med å forsørge seg og sin familie om å kontakte Nav. Dette er viktig og riktig. Men statsråden må da være sikker på at Nav faktisk gir barnefamiliene den oppfølgingen de har krav på og at barns rettigheter ivaretas, sier Aasgaard.

Grov svikt

Leder i Redd Barnas norgesprogram Monica Sydgård er ikke overrasket over resultatet av tilsynet og mener i likhet med Barneombudet at Brenna må komme på banen.

– Tilsynene avdekker en grov svikt i Nav-systemet. Redd Barna mener at det nå må stilles krav til at Nav har undersøkt barnets behov og livssituasjon, når de jobber med barnefamilier. Det må framgå av vedtaket at barnets beste er vurdert, uttaler Sydgård i en pressemelding.

Røde Kors, på sin side, skriver i en pressemelding at de mener funnene i rapporten er rystende, og at de støtter Helsetilsynet i sin vurdering av at disse familiene ikke får den hjelpen de trenger.

– Dette er alvorlige funn og dessverre i tråd med hva familier vi er i kontakt med forteller oss. For mye ansvar blir lagt på foreldre som ikke alltid har oversikt over hva de kan søke om stønad til, sier leder for humanitære programmer Ingvill Alisøy-Gjerløw i Røde Kors.

Helsetilsynets oppsummeringsrapport finner du [her](#)

Kommuneundersøkelsen 2024: Svak beredskap for kommunikasjon ved bortfall av ekom

27.05.2024 , Nyhet

Til tross for krevende år med håndtering av pandemi, alvorlige naturhendelser og knappe ressurser jobber kommunene godt med beredskap. Det viser årets kommuneundersøkelse. Undersøkelsen avdekker også rom for forbedring. Spesielt svak er beredskapen for informasjon til befolkningen ved bortfall av ekom.

– Så nær som alle kommunene som har deltatt i undersøkelsen, oppgir at de har en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse. Vi ser at kommunene jobber med beredskap, og det er vi veldig fornøyd med, sier Elisabeth Aarsæther, direktør i DSB.

Selv om majoriteten nå har helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, er det likevel mange (31 prosent) som ikke har *oppdaterte* analyser.

97 prosent av kommunene oppgir at de har en overordnet beredskapsplan. Beredskapsplaner skal oppdateres årlig og ved behov for endringer. Likevel oppgir 25 prosent at de har en beredskapsplan som er revidert før 2023.

– Beredskapsplaner som ikke revideres vil fort inneholde varslingslister som ikke er oppdatert, med som konsekvens at du ikke får tak i de personene du trenger når ting haster. Det øker også risikoen for materiell og menneskelige ressurser med den rette kompetansen til å håndtere hendelsen, ikke blir hentet inn, forklarer Aarsæther.

For svak beredskap for bortfall av ekom

Kommuneundersøkelsen viser at det er behov for å jobbe grundigere og mer helhetlig med tiltak for hvordan innbyggerne kan innhente informasjon, samt ved behov kunne komme i kontakt med nødetatene ved langvarig bortfall av strøm, mobil- og internett. Mange av kommunene mangler et gjennomarbeidet planverk med gode tiltak for dette.

– Dette temaet er blant de momentene som med fordel kan kommuniseres til innbyggerne under Egenberedskapsuka, oppfordrer DSB-direktøren.

Mangler ressurser og kompetanse

I spørreundersøkelsens kommentarfelt har flere kommuner pekt på at det er krevende å holde seg á jour med det omfattende samfunnssikkerhetsarbeidet som følge av knapphet på ressurser. Mangel på kompetanse innenfor samfunnssikkerhets- og beredskapsfaget er også noe flere rapporterer om.

Nøkkeltall fra kommuneundersøkelsen 2024:

- 100 prosent oppgir at de har en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse
- 31 prosent har en analyse som er mer enn fire år gammel
- 97 prosent oppgir at de har en overordnet beredskapsplan
- 75 prosent oppgir å ha etablert et kommunalt beredskapsråd
- 62 prosent oppgir å ha vært utsatt for alvorlige naturhendelser de siste to årene

[>> Les mer om Kommuneundersøkelsen 2024 og se alle data](#)

Invitasjon til samling for våre kontrollutvalg 1. oktober

Konsek Trøndelag inviterer til vår årlige samling for kontrollutvalg. Vi har valgt kommunens økonomiforvaltning og eierskap som tema. Hvordan kan kontrollutvalgene gi bedre styringssignal til kommunestyret om økonomiforvaltningen, og hvordan kan kontrollutvalget følge opp kommunens eierskap?

Vi mener at det er nyttig å utveksle erfaringer og vet at det alltid er mye nytt å lære. Derfor har vi invitert innledere som har god innsikt i kontrollutvalgenes ansvarsområder og som kan bidra med å utvide kontrollutvalgenes verktøykasse.

Programmet er lagt opp slik at det blir god tid til å stille spørsmål i plenum og diskutere rundt bordene.

Samlingen vil streames, og det er mulig å delta digitalt. Vi håper likevel at så mange som mulig vil delta fysisk for en best mulig erfaringsutveksling.

FORELØPIG PROGRAM

KL. 09.00 – 10.00	REGISTRERING, ENKEL SERVERING
KL. 10.00 – 12.00 inkl. pause	ØKONOMIFORVALTNINGEN I KOMMUNENE – HAR KONTROLLUTVALGET KONTROLL? Ved Asbjørn O. Pedersen Hvordan kan kontrollutvalgene få bedre innsikt i svakheter og feil i økonomiforvaltningen? Hvordan er kommunens styringsinformasjon i økonomiforvaltningen, og hva kan kontrollutvalget gjøre? <i>Det settes av tid til spørsmål i plenum og diskusjon rundt bordene.</i>
KL. 12:00 – 13.00	LUNSJ
KL. 13:00 – 14:30 inkl. pause	KOMMUNENS EIERSKAP – UNDER RADAREN FOR KONTROLLUTVALGET? Ved Agnete B. Sommerset Hvordan kan kontrollutvalget følge opp aktiviteten i kommunenes eierskap? <i>Det settes av tid til spørsmål i plenum og diskusjon rundt bordene.</i>
KL. 14.30 – 16:00	KONTROLLUTVALGETS HJØRNE Oppgaveløsning og erfaringsutveksling ved ansatte i Konsek

PRAKTISK INFORMASJON

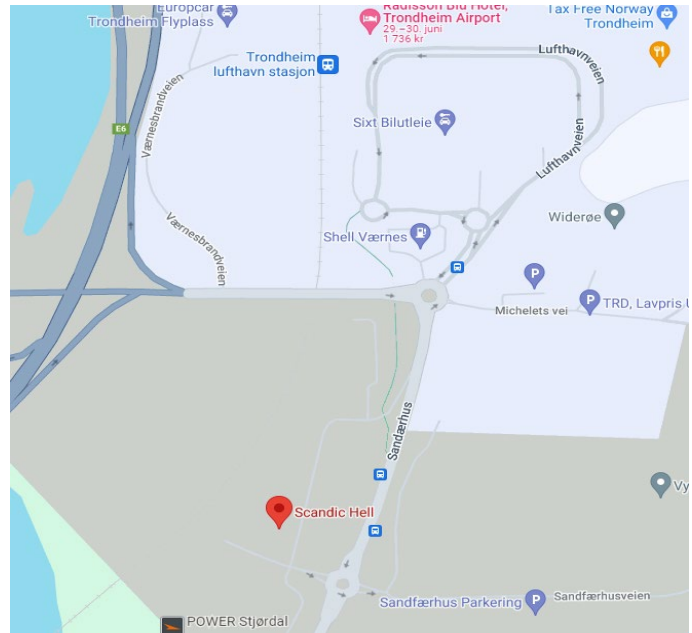
PÅMELDING: post@konsek.no

PÅMELDINGSFRIST: 20. september 2024.

PRIS: Max kr 2.000 pr. person.
Påmeldingsavgiften inkluderer lunsj og pausemat.

Scandic Hell ligger like ved Trondheim lufthavn. Det er gode parkeringsmuligheter utenfor hotellet.

Gangavstand til hotellet fra togstasjonen (Trondheim lufthavn stasjon) og Trondheim lufthavn.

OM FOREDRAGSHOLDERNE

Asbjørn O. Pedersen er generalsekretær i Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund. I tillegg er han ansatt ved flere høyskoler og universitet hvor han underviser i økonomiske temaer med hovedvekt på kommune- og statsregnskap. Han er utdannet revisor og har 23 års erfaring fra kommunal sektor. Han har jobbet som revisor, skatteoppkrever, økonomisjef og rådmann i en rekke kommuner.

Agnete B. Sommerset er juridisk direktør og advokat i Samfunnsbedriftene, som er en arbeidsgiver- og interesseorganisasjon for kommunalt eide selskaper. Hun holder mye kurs for styrer og eiere, og er opptatt av at god eierstyring vil gjøre selskapene i stand til å lykkes enda bedre med å levere gode tjenester til sine eiere og innbyggerne i kommunen. Eierstyring handler om å ville noe med selskapene man eier og å ha god forståelse for rolle- og ansvarsfordeling. Hun ser at god eierstyring gir god demokratisk kontroll, og brenner for at flere setter dette temaet høyt på dagsorden.

OM KONSEK TRØNDELAG IKS

Konsek Trøndelag er et interkommunalt sekretariat for 48 kontrollutvalg i Trøndelag, Nord-Østerdal og Helgelandssområdet. Selskapet ble opprettet 1.1.2018 og har hovedkontor på Steinkjer og avdelingskontor i Trondheim og Os. Selskapet har tolv ansatte med god kompetanse på kommunal sektor og en variert fagbakgrunn.

Webinar for kontrollutvalg 1. november

Fra Forum for kontroll sine nettsider. Hentet den 10.09.2024.

Webinar – «Kontrollutvalgets møter og det som skjer mellom møter»

Tilbakemeldingene etter FKTs fagkonferanse i juni 2024, tyder på at mange kontrollutvalgsmedlemmer ønsker mer grunnopplæring om roller og samspill. Hvordan få til tydelige roller og samspill? Hvordan kan man unngå kon ikt i kontrollutvalget? Hvordan kan enkeltmedlemmer ta initiativ?

Det er åpnet påmelding på FKTs webinar «*Kontrollutvalgets møter og det som skjer mellom møter*».

Program:

12.00 Velkommen v/styreleder Line Fusdahl og generalsekretær Anne-Karin Femanger Pettersen

12.05 Kontrollutvalgets møter – praktiske og rettslige rammer, v/Bjørn Halvor Wikasteen, K-sekretariatet

13.00 Dialogen mellom sekretariatet og kontrollutvalgets leder, case fra Vestre Toten v/Kjetil Solbrækken, Kontrollutvalgstjenester AS

13.15 «Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet» v/professor Jan F Bernt, UiB

13.30 Tiltak for god dialog og samhandling med kommunestyret, Yngve Haugstvedt, Kontrollutvalget i Vestby kommune

14.00 Slutt

Pris:

Webinaret er gratis for alle medlemmer

Prisen for andre er kr 500

Lenke til webinaret sendes ut til deltakerne et par dager før arrangementet.

Påmelding gjøres på FKT sine nettsider